

ALEKSANDR FAYNBERG SHE'RLARIDA TUYG'ULAR IFODASI VA MUHABBAT TASVIRI

Maxmudova Sarvinoz Ilhomjon qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti

Sharq filologiyasi fakulteti

Arab tili yo'nalishi, 2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Umurzakova Oygul Umarovna

O'ZDJTU Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada she'rning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari ilmiy-nazariy asosda tahlil qilinadi. Asarda muhabbatning takrorlanmasligi, qalb pokligi, sabr va sadoqat masalalari yoritilgan. Metafora, tazod va takror kabi badiiy vositalar orqali falsafiy mazmun ochib beriladi.

Kalit so'zlar: muhabbat, lirik qahramon, sabr, qalb pokligi, metafora, tazod, sadoqat, falsafiy lirika.

Annotation. This article provides a scientific and literary analysis of the poem. It explores the ideas of the uniqueness of true love, spiritual purity, patience, and fidelity. Special attention is given to artistic devices such as metaphor, repetition, and contrast, which shape the philosophical depth of the work.

Keywords: love, lyrical hero, patience, spiritual purity, metaphor, contrast, fidelity, philosophical lyricism.

Аннотация. В статье проводится научно-художественный анализ стихотворения. Раскрываются идеи единственности истинной любви, духовной чистоты, терпения и верности. Особое внимание уделяется художественным средствам — метафоре, повтору и антитезе, которые формируют философское содержание произведения.

Ключевые слова: любовь, лирический герой, терпение, духовная чистота, метафора, антитеза, верность, философская лирика.

Kirish. Barchamizga ma'lumki, muhabbat mavzusi o'zbek she'riyatida doimo yetakchi o'rin egallab kelgan. Ayniqsa, qalb iztirobi, sadoqat va ruhiy poklik masalalari lirikaning asosiy tayanch nuqtalaridan biridir. Tahlil qilinayotgan she'rda ham muhabbatning takrorlanmasligi, qalbni asrash zarurati hamda sabr orqali ilohiy go'zallikka erishish g'oyasi ilgari suriladi. Asar lirik-falsafiy ruhda yozilgan bo'lib, unda shaxsiy kechinmalar umumlashma xulosalar darajasiga ko'tarilgan.

➤ **Asarning g'oyaviy yo'nalishi**

She'ning bosh g'oyasi — haqiqiy muhabbatning yagona va ilohiy ne'mat ekani. Lirik qahramon:

“Faqatgina bir bor kelar muhabbat.”

deya qat'iy hukm chiqaradi. Bu yerda muhabbat oddiy hissiy kechinma emas, balki taqdiriy hodisa sifatida talqin qilinadi. Muhabbatning bir marta kelishi haqidagi fikr uning qadrini oshiradi va uni mas'uliyat bilan qabul qilish zarurligini anglatadi.

Shuningdek, asarda soxta tuyg'ular tanqid qilinadi. “Yolg'on va'dalar”, “qalbaki nag'ma” kabi birikmalar orqali shoir muhabbatning o'yin emasligini, uning muqaddas tushuncha ekanini ta'kidlaydi. Lirik qahramon aldovli tuyg'ulardan voz kechganini bildiradi va sukunatni afzal ko'radi. Bu esa ruhiy yetuklik belgisidir.

➤ **Obraz va ramzlar tizimi**

She'r ramziy obrazlarga boy:

Navo — muhabbat timsoli. U bir marta yangraydi va qalbdagi abadiy iz qoldiradi.

Yurak tori — inson qalbining nozikligi va sezgirligi ramzi.

Qalbaki nag'ma — soxta tuyg'ular ifodasi.

Ayniqsa, “yurak tori” metaforasi e'tiborga molik. Yurak musiqa asbobiga o'xshatiladi. Agar tor nojo'ya qo'lga tushsa, u sinishi mumkin. Bu obraz orqali qalbni har kimga ishonib topshirish xavfli ekani anglatiladi.

She'ning so'nggi bandida esa umid motivi kuchayadi:

“Sabr qil, tebrangay yurakdagi tor,
Ilohiy go'zallik navosi bo'lib.”

Bu misralar muhabbatni ruhiy uyg'unlik va ma'naviy kamolot bilan bog'laydi. Demak, sabr orqali inson haqiqiy, beg'ubor muhabbatga erishadi.

Badiiy san'atlar tahlili

She'rda bir qator badiiy vositalar qo'llangan:

Metafora (navo, yurak tori)

Tazod (yolg'on va'da – haqiqiy muhabbat)

Takror (“Unutma” so'zi orqali ogohlantirish kuchayadi)

Ritorik so'roq (“Ne foyda bor-a?!”)

Takror san'ati she'ning emotsional ta'sirini oshiradi. “Unutma” so'zi ogohlantiruvchi va da'vat ohangini beradi.

➤ **Falsafiy qatlam**

She'ning falsafiy mohiyati shundaki, unda muhabbat hayot maktabi sifatida talqin qilinadi. Soxta tuyg'ular insonni og'ritadi, ammo sabr va poklik uni komillikka yetaklaydi. Lirik qahramonning pozitsiyasi shaxsiy tajriba asosida shakllangan umumlashma xulosadir.

Asarda inson qalbi ilohiy go'zallik manbai sifatida tasvirlanadi. Haqiqiy muhabbat esa ikki pok yurakning uyg'unlashuvidir. Bu fikr ma'naviy-axloqiy g'oyani mustahkamlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, she'r muhabbatni yuksak ma'naviy qadriyat sifatida talqin etadi. U o'quvchini qalbini asrashga, yolg'on va'dalarga aldanmaslikka va sabr orqali haqiqiy tuyg'uga erishishga chorlaydi. Asar lirik-falsafiy ruh, ramziy obrazlar va chuqur ma'no qatlamlari bilan ajralib turadi. Shoir muhabbatni ilohiy navoga qiyoslab, uning inson hayotidagi beqiyos o'rnini badiiy yuksaklikda ifodalaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirov Sh. She'riyat tahlili va uslublari, Toshkent 2019
2. Rustam Musurmon. Rus tilidan tarjimalar. Toshkent 2021
3. Tursunov D. O'zbek she'riyatida metafora va ramzlar . - Toshkent 2018
4. Aleksandr Faynberg . Qoramaga qasida
5. Xudoyberdiyev A. Zamonaviy o'zbek adabiyotida tabiat motivlari